

تجدید حیات گرایي و معماری معاصر ایران در سال های پس از پیروزی انقلاب اسلامی

دکتر محمد جواد مهدوی نژاد*^۱، دکتر محمد علی خبری^۲، رضا عسکری مقدم^۳

^۱ استادیار دانشکده هنر و معماری، دانشگاه تربیت مدرس

^۲ استادیار پژوهش پژوهشکده فرهنگ، هنر و معماری جهاد دانشگاهی

^۳ مربی پژوهش پژوهشکده فرهنگ، هنر و معماری جهاد دانشگاهی

تاریخ پذیرش: ۸۹/۱/۲۰

تاریخ دریافت: ۸۹/۹/۵

چکیده

بازشناسی گرایش های تجدید حیات گرایانه و هویت گرا در معماری پس از پیروزی انقلاب اسلامی، فرصتی را برای بازاندیشی در معماری معاصر ایران فراهم می سازد. مقاله حاضر می کوشد با رویکردی بی طرفانه و به دور از ارزش داوری، آثار طراحی شده در معماری پس از پیروزی انقلاب اسلامی را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهد. نتیجه پژوهش، استناد به دوپست نمونه اولیه، از میان آثار معماری معاصر ایران در سال های پس از پیروزی انقلاب اسلامی است که از آن میان پنجاه نمونه موردی به تفصیل با رویکرد تحلیل کالبدی - محتوایی مورد مطالعه قرار گرفته اند. چارچوب نظری پژوهش بر اساس ادبیات تخصصی موضوع ترسیم شده است. بر مبنای پژوهش های صورت گرفته در حوزه معماری معاصر ایران، آثار فوق بر اساس پنج پارامتر کلی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته اند. اصول انسجام طرح، مفاهیم ساختارهای فضایی، شکل و فرم بنا، مصالح در بنا، رابطه با محیط پیرامون مطالعات صورت گرفته، نشان دهنده آن است که گرایش های تجدید حیات گرایانه را می توان یکی از مهم ترین گرایش های موجود در معماری معاصر ایران دانست. گرایش به احیای هویت ایرانی - اسلامی یکی از مهم ترین اهداف این جریان است که با تأکید بر شیوه ها و تکنیک های مختلف طراحی معماری به اجرا درآمده اند.

واژگان کلیدی: معماری معاصر ایران، گرایش های تجدید حیات گرایانه، هویت ایرانی - اسلامی، تحلیل کالبدی - محتوایی، معماری پس از پیروزی انقلاب اسلامی

فهرست منابع و مراجع

۱. آشوری، داریوش (۱۳۷۶)، *ما و مدرنیت*، جلد ۱، چاپ اول، انتشارات صراط، تهران.
۲. اردلان، نادر و لاله بختیار (۱۳۸۰)، *حس وحدت*، ترجمه حمید شاهرخ، چاپ نخست، نشر خاک، اصفهان.
۳. انصاری، حمیدرضا (۱۳۸۲)، «*تعلیق و تقلید - کنکاشی در نگاه معماری ایران به جریان دبکانستراکشن*»، فصلنامه معماری و شهرسازی، شماره ۶۳-۶۲.
۴. بهنام، جمشید (۱۳۷۵)، *ایرانیان و اندیشه تجدد*، جلد ۱، چاپ اول، انتشارات فروزان، تهران.
۵. پورزرگر، محمدرضا (۱۳۸۳)، «*بحران شکل‌گیری اندیشه در معماری معاصر ایران*»، فصلنامه معماری و شهرسازی، شماره ۶۱-۶۰.
۶. حافظ نیا، محمدرضا (۱۳۸۲) *مقدمه‌ای بر روش تحقیق در علوم انسانی*، چاپ هشتم، انتشارات سمت، تهران.
۷. دیبا، داراب (۱۳۷۴)، «*مروری بر معماری معاصر جهان مساله هویت*»، نشریه علمی - پژوهشی هنرهای زیبا، دانشگاه تهران، شماره یک.
۸. دیبا، داراب و دیگران (۱۳۸۵)، «*بررسی رویکردهای معماری معاصر ایران: تحلیل کالبدی - محتوایی بناهای دهه ۸۰-۶۰*»، فصلنامه معماری و شهرسازی، شماره هشتاد و چهار.
۹. صارمی، علی اکبر (۱۳۷۶)، *ارزش‌های پایدار در معماری ایران*، جلد ۱، چاپ اول، انتشارات میراث فرهنگی، تهران.
۱۰. مهدوی‌نژاد، محمدجواد (۱۳۸۳) *حکمت معماری اسلامی، جستجو در ژرف‌ساخت‌های معنوی معماری اسلامی*، هنرهای زیبا، شماره ۱۹.
۱۱. مهدوی‌نژاد، محمدجواد (۱۳۸۴)، «*آموزش نقد معماری؛ تقویت خلاقیت دانشجویان برای تحلیل همه‌جانبه آثار معماری*»، هنرهای زیبا، شماره ۲۳.
۱۲. مهدوی‌نژاد، محمدجواد (۱۳۸۵) *سبک‌شناسی جریان‌های معماری معاصر؛ گرایش‌های معماری پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران* (۱۳۵۷) «تا» (۱۳۸۵)، فصلنامه آبادی، شماره ۵۲، پاییز: ۱۳۸۵.
۱۳. مهدوی‌نژاد، محمدجواد (۱۳۸۶)، *سیر اندیشه‌های معماری*، چاپ اول، انتشارات جهاد دانشگاهی دانشگاه تهران، تهران.
۱۴. مهدوی‌نژاد، محمدجواد و مشایخی، محمد (۱۳۸۹)، «*بایسته‌های طراحی مسجد بر مبنای کارکردهای فرهنگی - اجتماعی*»، دوفصلنامه آرمانشهر، شماره ۵، پاییز و زمستان ۱۳۸۹.
14. Groat, Linda and David Wang (2002), *Architectural Research Methods*, John Wiley & Sons Inc New York, USA.
15. Cherry, Edith, FAIA (1999), *Programming for Design: From theory to practice*, John Wiley & Sons, Inc. New York, USA.
16. MAGNA (1992), *20th-Century Architecture, MAGNA, Leicester*, UK.
17. Nicol, David, and Simon Pilling (2000), *Changing Architectural Education: Toward a new professionalism*, E & FN SPON, London and New York.

18. *Mahdavinejad, Mohammadjavad, Hanachi, Pirooz & Diba, Darab (2007). "Impact of Globalization and Regionalism Trends on the Iranian Contemporary Architecture 1990-2007", Regional Architecture and Identity in the Age of Globalization Conference, CSAAR, Tunisia*